

Sygn. akt I C 3446/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : sędzia del. Michał Siemieniec

Protokolant: Jan Migduła

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2022 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. B., B. B.**

przeciwko **(...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.**

o zapłatę i ustalenie

I. ustala, że umowa kredytu numer (...), z dnia 24.02.2006 r., oraz umowa kredytu numer (...), z dnia 20.04.2007 r., zawarte pomiędzy M. B., B. B. a Bankiem (...) S.A. w W., są nieważne;

II. zasądza od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz i do niepodzielnej ręki powodów M. B., B. B. kwotę 327 778,68 zł (trzysta dwadzieścia siedem tysięcy siedemset siedemdziesiąt osiem złotych 68/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 grudnia 2022 roku do dnia zapłaty;

III. w pozostałej części oddala powództwo;

IV. zasądza od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz i do niepodzielnej ręki powodów M. B., B. B. kwotę 12.834 zł (dwanaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery złote 00/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 3446/21

UZASADNIENIE

WYROKU

Powodowie M. B. i B. B. w pozwie złożonym w dniu 30 listopada 2021 r., skierowanym przeciwko stronie pozwanej (...) Bank (...) S.A. w W., wniosli o:

1. ustalenie, że umowa nr (...) kredytu hipotecznego w walucie wymiennej z dnia 24 lutego 2006 r., zawarta pomiędzy powodami a Bankiem (...) S.A., którego następcą jest pozwany, jest nieważna w całości;

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwoty 112.834,01 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 września 2021 r. do dnia zapłaty z tytułu nienależnie pobranych przez pozwanego bank świadczeń na podstawie umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, zawierającej klauzule niedozwolone.

3. ustalenie, że umowa nr (...) kredytu hipotecznego w walucie wymienialnej z dnia 20 kwietnia 2007 r., zawarta pomiędzy powodami a Bankiem (...) S.A., którego następcą jest pozwany, jest nieważna w całości;

4. zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwoty 214.944,67 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 września 2021 r. do dnia zapłaty z tytułu nienależnie pobranych przez pozwanego bank świadczeń na podstawie umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, zawierającej klauzule niedozwolone.

Ewentualnie, na wypadek oddalenia powództwa - w przypadku uznania, że umowa wiąże strony co do zasady, powodowie zamieścili w pozwie żądania ewentualne.

W uzasadnieniu powodowie podali, że w dniu 24 lutego 2006 r. zawarli umowę jako konsumenci z Bankiem (...) S.A. o kredyt hipoteczny. Kwotę kredytu określono na 44.192,45 CHF, a okres kredytowania na 360 miesięcy. Kwota kredytu określona w umowie we frankach szwajcarskich została powodom wypłacona w złotych. Spłata kredytu miała następować w złotych w ten sposób, że pozwany ustalał wysokość raty w CHF, o czym zawiadamiał powodów i potrącał kwoty w złotych z rachunku kredytowego powodów z zastosowaniem kursu sprzedaży obowiązującego w pozwanym banku. Powodowie przez cały czas trwania umowy spłacają kredyt wyłącznie w złotych. W dniu 20 kwietnia 2007 r. powodowie, działając jako konsumenci zawarli kolejną umowę z Bankiem (...) S.A. o kredyt hipoteczny. Kwotę kredytu określono na 26.394,86 CHF, okres kredytowania na 360 miesięcy. Na podstawie aneksu nr (...) z dnia 9.06.2008 r. kwota kredytu została zwiększona do 100.436,03 CHF. Kwota kredytu określona w umowie we frankach szwajcarskich została powodom, zgodnie z § 37 ust. 1 regulaminu kredytu, wypłacona w złotych. Spłata kredytu miała następować w złotych w ten sposób, że pozwany ustalał wysokość raty w CHF, o czym zawiadamiał powodów i potrącał kwoty w złotych z rachunku kredytowego powodów. Niniejszym pozwem, w ramach żądania głównego, powodowie domagali się ustalenia nieważności obu umów i zwrotu wszelkich świadczeń spełnionych nienależnie na rzecz pozwanego. Umowy zawarte przez powodów w odstępie 14 miesięcy są zasadniczo identyczne w treści, dlatego analiza prawna obu umów była tożsama. Powodowie wskazali, że charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. mają zawarte w umowach klauzule indeksacyjne oraz § 37 ust. 1 i 2 Regulaminu kredytu i

§ 38 ust. 1 i 2 Regulaminu kredytu. Nieprawidłowość przy umowie kredytowej miała polegać na tym, że kursy walut stosowane przez stronę pozwaną ustalane były wyłącznie przez nią samą. Pochodziły one z tzw. Tabeli kursów, której kształt dyktowała samodzielnie strona pozwana. Tak daleko idące wadliwości, zdaniem powodów, powodują nieważność poszczególnych klauzul umowy, a w konsekwencji nieważność całej umowy. Obie umowy, zdaniem powodów są też sprzeczne z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe i naruszają zasady współzycia społecznego, są też sprzeczne z naturą stosunku prawnego kredytu.

W dniu 3 lutego 2022 r. strona pozwana (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. złożyła obszerną odpowiedź na pozew (k. 132), wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz Banku kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego. Pozwany wskazał, że umowy kredytu nie zawierają klauzul niedozwolonych. Kwota i waluta kredytu zostały w umowie jednoznacznie określone. Już we wniosku kredytowym powodowie podali, że są zainteresowani otrzymaniem kredytu w walucie obcej i taki kredyt został im udzielony. Powodowie byli przy tym świadomi ryzyka wzrostu kursu waluty kredytu, jak również jego wpływu na umowę kredytu, o którym zostali szczegółowo poinformowani przez Bank. Powodowie uzgodnili ze stroną pozwaną kwotę kredytu w walucie CHF i oraz sposób wypłaty kredytu w złotych polskich. Poza tym, zdaniem strony pozwanej, powodowie negocjowali indywidualne warunki kredytu. Powodowie mieli przy tym możliwość spłaty kredytu bezpośrednio w walucie CHF. Nadto strona pozwana podała, że kursy walut obowiązujące w Banku nie były ustalane dowolnie, lecz w oparciu o kursy na rynku międzybankowym. Zwróciła również uwagę, że powodowie mogli uzyskać wypłatę kwoty kredytu w walucie CHF i spłacać raty kredytu również w walucie CHF, nie korzystając w ogóle z mechanizmu przeliczania świadczeń według kursów obowiązujących w Banku. Zresztą nawet jeżeli uznać, że zakwestionowane przez powodów postanowienia Regulaminu stanowią klauzule abuzywne, to po ich usunięciu umowa w dalszym ciągu może być wykonywana jako umowa kredytu w walucie obcej, w której świadczenia stron są spełniane w walucie obcej

lub przy zastosowaniu średniego kursu NBP. Nie ma więc podstaw do ustalenia jej nieważności. Bank zakwestionował też interes prawny w ustaleniu nieważności umowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Strona pozwana (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. jest następcą prawnym Banku (...) S.A.

[okoliczność bezsporna]

Powodowie M. B. (zawodu nauczycielka) oraz B. B. (z zawodu policjant) są małżeństwem i pozostają w ustroju wspólności majątkowej. W roku 2006 poszukiwali kredytu, chcąc zakupić działkę budowlaną i następnie wybudować na niej dom jednorodzinny. Udali się w tym celu do pośrednika kredytowego, który po analizie sytuacji finansowej powodów zaproponował, by zwrócili się do Banku (...) S.A. Przedstawiciel Banku przygotował symulację kredytu i ostatecznie zaoferował - jako najkorzystniejszy - kredyt denominowany w CHF. Powodowie uznali, że ta propozycja jest korzystna i bezpieczna. Nie mieli możliwości negocjacji warunków umowy, która miała charakter standardowego wydruku. Nie wyjaśniono im szczegółowo na czym polega kredyt denominowany i jakie wiąże się z tym ryzyko. Powodowie byli zapewniani o stabilności kursu franka szwajcarskiego. Mieli świadomość, że kurs tej waluty jedynie nieznacznie wzrasta i spada. Pracownik Banku nie przedstawił powodom szczegółów dotyczących zasad ustalania tabel kursowych Banku. Powodowie nie prowadzili działalności gospodarczej.

[dowód: przesłuchanie powodów, protokół rozprawy z dnia 1 grudnia 2022 r., rejestracja od 00:05:53, k. 325-326]

W dniu 24 lutego 2006 r. powodowie zawarli jako kredytobiorcy umowę nr (...) kredytu hipotecznego w walucie wymiennej z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W..

Zgodnie z § 1 umowy kwota kredytu wynosiła 44.192,45 CHF z przeznaczeniem na sfinansowanie zakupu działki w B.. Kredyt został udzielony na okres do 15 lutego 2036 r. Oprocentowanie kredytu było zmienne i ustalane w oparciu o stawkę referencyjną 3M LIBOR dla CHF i przy uwzględnieniu stałej marży banku w wysokości 2,0 pp. (§ 3 umowy).

W § 4 ust. 1 umowy zapisano, że kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w ust. 3. W § 4 ust. 6 ustalono, że termin spłat oraz wysokość rat określa harmonogram spłaty, który stanowił integralną część umowy. Spłata kredytu następowała w formie obciążenia należną kwotą kredytu i odsetkami w terminach płatności, konta osobistego o nr (...) do wysokości wolnych środków na tym koncie. Kredyt będzie spłacany w PLN (§ 4 ust. 7).

Zabezpieczenie spłaty kredytu stanowiła m.in. hipoteka (§ 6 ust. 1 pkt 1 umowy).

W § 16 umowy postanowiono, że w sprawach w niej nieregulowanych zastosowanie ma m.in. Regulamin kredytu budowlanego i hipotecznego.

Zgodnie z § 38 ust. 1 tegoż Regulaminu „Kredyty w walutach wymiennalnych wypłacane są w złotych, przy zastosowaniu kursu kupna waluty obowiązującego w Banku w chwili wypłaty”. Z kolei § 38 ust 2 Regulaminu stanowił, iż „ Kredyty w walutach wymiennalnych spłacane są: 1) w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży waluty obowiązującego w banku w chwili spłaty, lub 2) w walucie, w której zostały udzielone, stosownie do ustaleń zawartych w umowie kredytu. Z § 39 ust. 1 wynika, że odsetki, prowizje oraz opłaty naliczane są w walucie Kredytu lub w złotych i podlegają spłacie w walucie kredytu lub w złotych, w zależności od postanowień umowy kredytu przy zastosowaniu kursu sprzedaży walut obowiązującego w Banku w chwili spłaty. W ustępie 2 ustalono natomiast, że w przypadku Kredytu w walucie wymiennej, w celu ustalenia całkowitego kosztu i łącznej kwoty kosztów Kredytu, stosuje się kurs sprzedaży waluty Kredytu, obowiązujący w Banku w chwili ustalenia kosztu. W Regulaminie przewidziano także możliwość wielokrotnego przewalutowywania kredytu (§ 40 ust.1). Wyjaśniono, że przy przewalutowaniu stosuje się, obowiązujący w Banku w chwili podpisania przez Kredytobiorcę aneksu do umowy Kredytu o przewalutowaniu, kurs: 1) sprzedaży waluty – w przypadku przewalutowania z waluty wymiennej na złote, 2) kupna waluty – w przypadku przewalutowania ze

złotych na walutę wymienną, 3) kupna/sprzedaży walut – w przypadku przewalutowania z waluty wymienną na inną walutę wymienną (§ 40 ust.5).

[dowód: umowa z dnia 24 lutego 2006 r., k. 26-32 regulamin kredytu hipotecznego i budowlanego z dnia 20 lutego 2006 r., k. 33-48]

Po zakupie działki budowlanej i rozpoczęciu budowy domu mieszkalnego powodowie zawarli z Bankiem (...) S.A. kolejną umowę kredytu w celu sfinansowania dokończenia budowy domu jednorodzinnego. Była to umowa z dnia 20 kwietnia 2007 r. nr (...) kredytu budowlanego w walucie wymienną. W myśl § 1 umowy wysokość kredytu wynosiła 26.394,86 CHF. Kredyt został udzielony na okres do 10 stycznia 2037 r. Oprocentowanie kredytu było zmienne i ustalane w oparciu o stopę referencyjną 3M LIBOR i przy uwzględnieniu stałej marży banku w wysokości 1,5 pp. (§ 3 umowy).

W § 4 ust. 1 umowy wskazano, że kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w ust. 3. Spłata kredytu następuje w złotych. Zmiana kursu waluty wpływa na wysokość salda kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowej. W § 4 ust. 6 ustalono, że termin spłat oraz wysokość rat określa harmonogram spłaty, który stanowił integralną część umowy. Spłata kredytu następowała w formie obciążenia należną kwotą kredytu i odsetkami w terminach płatności, konta o nr (...) do wysokości wolnych środków na tym koncie (§ 4 ust. 7).

Zabezpieczenie spłaty kredytu stanowiła m.in. hipoteka (§ 6 ust. 1 pkt 1 umowy).

W § 17 umowy zapisano, że w sprawach w niej nieregulowanych zastosowanie ma m.in. Regulamin kredytu hipotecznego i budowlanego.

Zgodnie z § 37 ust. 1 tegoż Regulaminu „Kredyty w walutach wymiennych wypłacane są w złotych, przy zastosowaniu kursu kupna waluty obowiązującego w Banku w chwili wypłaty”. Z kolei § 37 ust 2 Regulaminu stanowił, iż „ Kredyty w walutach wymiennych podlegają spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży waluty obowiązującego w Banku w chwili spłaty.” Z § 38 ust. 1 wynika, że odsetki, prowizje oraz opłaty naliczane są w walucie Kredytu i podlegają spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży walut obowiązującego w Banku w chwili spłaty. W ustępie 2 ustalono natomiast, że w przypadku Kredytu w walucie wymienną, w celu ustalenia całkowitego kosztu i łącznej kwoty kosztów Kredytu, stosuje się kurs sprzedaży waluty Kredytu, obowiązujący w Banku w chwili ustalenia kosztu. W przypadku konieczności ustalenia w walucie wysokości kosztu podanego w złotych stosuje się kurs kupna waluty Kredytu, obowiązujący w Banku w chwili ustalenia kosztu. W Regulaminie przewidziano możliwość wielokrotnego przewalutowywania kredytu (§ 39 ust.1). Wyjaśniono, że przy przewalutowaniu stosuje się, obowiązujący w Banku w chwili podpisania przez Kredytobiorcę aneksu do umowy Kredytu o przewalutowanie, kurs: 1) sprzedaży waluty – w przypadku przewalutowania z waluty wymienną na złote, 2) kupna waluty – w przypadku przewalutowania ze złotych na walutę wymienną, 3) kupna/sprzedaży walut – w przypadku przewalutowania z waluty wymienną na inną walutę wymienną (§ 39 ust.5).

[dowód: umowa z dnia 20 kwietnia 2007 r., k. 73-81, regulamin kredytu hipotecznego i budowlanego z dnia 12 marca 2007 r., k. 82-97]

W dniu 9 czerwca 2008 r. strony zawarły aneks nr (...) do umowy z dnia 20 kwietnia 2007 r., w którym podwyższono kwotę kredytu do kwoty 100.436,03 CHF.

[dowód: aneks nr (...), k. 98-100]

Powodowie spłacali raty kredytu w złotychkach. W okresie od zawarcia umowy powodowie wpłacili na rzecz strony pozwanej: kwotę 112.834,01 zł z tytułu pierwszej umowy kredytu, kwotę 214.944,67 z tytułu drugiej umowy kredytu.

[dowód: zaświadczenia z Banku, k. 49-65, 101-106]

Na rozprawie w dniu 1 grudnia 2022 r. powodowie, po uprzednim pouczeniu o konsekwencjach nieważności umów, odmówili ich sanowania, wyraźnie chcąc ich nieważności.

[dowód: pouczenie i oświadczenie - protokół rozprawy z dnia 1 grudnia 2022 r., rejestracja od 00:27:44]

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił przede wszystkim w oparciu o znajdujące się w aktach dowody z dokumentów. W szczególności oparto się na dokumentach umów kredytu i dokumentach dotyczących obu umów w postaci: aneksu nr (...) oraz Regulaminu kredytu hipoteczno-budowlanego, jak również dokumentów przedstawiających historię spłaty kredytu. Sąd oparł się również w dużej mierze na dowodach osobowych tj. z przesłuchaniu powodów, których wypowiedzi nie zawierały sprzeczności i były w stosunku do siebie dopełniające. Brak było podstaw do kwestionowania relacji powodów, zwłaszcza odnośnie ogólnych informacji dotyczących okoliczności udzielenia kredytu w walucie obcej, braku wyjaśnienia mechanizmu przeliczania waluty i ryzyka kursowego. Wobec zgody konsumentów na nieważność umowy, pominięto dowód z opinii biegłego, jako zbędny.

Sąd zważył, co następuje

Powództwo jest w przeważającej części zasadne, jedynie co do odsetek w części podlega oddaleniu. Powodowie w pierwszej kolejności wnieśli o zasądzenie od pozwanego Banku kwot stanowiących świadczenia uiszczone przez nich z tytułu zawarcia nieważnych umów kredytu oraz o ustalenie nieważności umów kredytu.. Natomiast żądanie ewentualne obejmowało zasądzenie nadpłaty powstałej w wyniku wyeliminowania z umowy zakwestionowanych postanowień, przy założeniu, że umowa może dalej funkcjonować. Uprzedzając dalsze uwagi, należy wskazać, że żądania zgłoszone na pierwszym miejscu okazały się zasadne, co czyni zbędnym odnoszenie się do żądań wniesionych w dalszej kolejności. Powodowie mieli interes prawny w ustaleniu w rozumieniu art. 189 kpc, bowiem rzecz dotyczy trwałego stosunku prawnego, który nie został zakończony, kredyt nadal jest przez powodów spłacany, poza tym umowa służyła do wpisu hipoteki w księdze wieczystej.

Autor pozwu powołał się w jego uzasadnieniu na kilka przyczyn nieważności umowy, należy więc wpierw rozstrzygnąć, który zespół przepisów winien mieć w sprawie zastosowanie do oceny stanu faktycznego. Zdaniem sądu, punktem wyjścia powinna być kwestia niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ i nast. k.c. Przepisy te stanowią bowiem rdzeń systemu ochrony konsumenta i w zakresie swojego zastosowania wyłączają regulacje ogólne, w tym dotyczące konsekwencji naruszenia właściwości (natury stosunku prawnego). W tym zakresie reżim niedozwolonych postanowień umownych wyłącza też zastosowanie art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., sygn. akt II CSKP 464/22, publ. Lex nr 3350095). Dodać jedynie wypada na marginesie, że zgodnie z zasługującym na aprobatę poglądem Sądu Najwyższego, sama konstrukcja umowy kredytu denominowanego w CHF, bądź indeksowanego, nie jest sprzeczna z przepisem art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U.2022 poz. 2324), ani też z art. 353¹ kc, stanowiąc możliwe warianty umowy kredytu (zob. wyrok SN z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. akt V CSK 382/18, publ. OSNC-ZD 2021/2/20), niemniej jednak w obrocie konsumenckim nie może zawierać klauzul niedozwolonych (abuzywnych).

Nie ulega wątpliwości, że powodowie, zawierając umowę kredytu mieli status konsumentów. Zgodnie z art. 22¹ k.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy pomiędzy stronami, za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Te warunki zostały w przypadku powodów spełnione, nie prowadzili oni działalności gospodarczej, a umowy miały na celu zaspokojenie osobistych potrzeb mieszkaniowych kredytobiorców. Otwiera to możliwość zbadania treści umowy kredytu z perspektywy przepisów art. 385¹ i nast. kc. W myśl art. 385¹.§ 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Według § 2 tego przepisu, jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Z kolei w myśl § 3, niezgodnione indywidualnie

są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Rozkład ciężaru dowodu reguluje § 4 omawianego przepisu, zgodnie z którym, ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Kolejny przepis zawarty w art. 385² kc stanowi, że oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

W niniejszej sprawie na pierwszy plan wysuwają się postanowienia umowne wprowadzające mechanizm przeliczania waluty polskiej na obcą i odwrotnie. Są to niewątpliwie klauzule odnoszące się do głównych świadczeń stron. Zgodnie bowiem z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez strony umowy), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowy realizowane były przez powodów w walucie krajowej. Analizując zamieszczone w tych umowach klauzule dotyczące przeliczania waluty, należy dojść do wniosku, że z całą pewnością nie określono ich w sposób jednoznaczny. Są one dla laika niezrozumiałe bez pomocy profesjonalnego doradcy. A należy pamiętać, że w wypadku umów kredytowych instytucje finansowe powinny zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Klauzula przeliczeniowa powinna być więc sformułowana na tyle jasno, by dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł objąć swą świadomością jej daleko idące konsekwencje, przede wszystkim wpływające z niej uprawnienie Banku do jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązania kredytobiorcy. W konsekwencji należy uznać, że pomimo tego, iż kwestionowane klauzule dotyczyły świadczeń głównych, jako niejednoznaczne, podlegają ocenie z punktu widzenia abuzywności, po myśli art. 385¹ § 1 k.c. Analizując przytoczone wyżej postanowienia umowne odwołujące się do kursu waluty obcej z wewnętrznej tabeli kursowej pozwanego Banku, trzeba zauważyć, że kurs ten nie ma charakteru określanego według jasnych i obiektywnych kryteriów, a przeciwnie - zależy każdorazowo od decyzji Banku, który wedle własnej polityki może kształtować jego wysokość, a tym samym wysokość zobowiązań kredytobiorcy. Dodać należy, że w umowie nie wskazano żadnych wytycznych, w oparciu o które ów kurs miałby być wyznaczany. W swoich wypowiedziach powodowie także wskazywali, że nie otrzymali od pracowników Banku takich informacji. Oznacza to, że kwota kredytu denominowanego w CHF była wypłacana w złotych po przeliczeniu według kursu kupna ustalonego arbitralnie przez bank i następnie w podobny sposób były przeliczane spłaty (przy zastosowaniu kursu sprzedaży). W tej sytuacji należy przyjąć, że wymienione klauzule, jako sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumentów nie wiążą powodów.

Abuzywności postanowień dotyczących waloryzacji można dopatrywać się również w braku ograniczenia ryzyka walutowego kredytobiorców. Skoro Bank jest zabezpieczony przed ryzykiem poprzez prowadzenie w sposób profesjonalny odpowiedniej polityki finansowej, należało oczekiwać wprowadzenia do umowy mechanizmów ograniczających ryzyko ponoszone przez drugą stronę - konsumenta, w związku z nieograniczoną możliwością zmiany kursu waluty. Postanowienia umowne, które narażają kredytobiorcę na nieograniczone ryzyko wynikające ze zmiany kursu (umowa nie zawiera żadnego mechanizmu ograniczenia ryzyka) - są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta. Konstrukcja umowy jest taka, że istotna zmiana kursu waluty obcej może prowadzić do stanu, w którym wysokość zobowiązania (saldo kapitału do spłaty wyrażone w PLN), po wielu latach spłaty kredytu - może wzrosnąć do wysokości znacznie przekraczającej wysokość udzielonego kredytu, pomimo dokonywanych spłat. Wybór kredytu denominowanego w CHF był podyktowany niższą ratą i oprocentowaniem oraz walutą reklamowaną jako bezpieczna. Należy pamiętać, że przepisy o niedozwolonych postanowieniach umownych zostały wprowadzone do krajowego porządku prawnego w wyniku implementowania Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. UE z dnia 21 kwietnia 1993 r.), co oznacza, że przy interpretacji tych przepisów należy uwzględnić orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości. Zgodnie z utrwaloną już linią orzecznictwa TSUE, kredytobiorca musi zostać jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej, ponosi przez cały okres obowiązywania umowy ryzyko kursowe, które

z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku silnej deprecjacji waluty (zob. wyrok z dnia 20 września 2017, C-186/16, R.P.Andriuc i in. Przeciwno Banca Romanaesca S.A.). Samo podpisanie zawartego w umowie oświadczenia, że konsument jest świadomy potencjalnych ryzyk wynikających z zawarcia umowy nie wystarcza do uznania, że Bank spełnił wymóg przejrzystości (zob. wyrok z dnia 20 września 2018 r., C-51/17, OTP Bank i OTP Faktoring). Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że Bank nie udzielił powodowi wystarczającej informacji co do ryzyka kursowego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 maja 2022 r., sygn. akt II CSKP 464/22, publ. Lex nr 3350095). Klauzulę tę należy więc uznać za sprzeczną z dobrymi obyczajami i rażąco naruszającą interesy konsumenta. Nie sposób przyjąć, by w drodze indywidualnych negocjacji powodowie, gdyby zdawali sobie sprawę z konsekwencji omawianej klauzuli, zgodzili się na ponoszenie niczym nieograniczonego ryzyka kursowego.

Należy jeszcze przytoczyć istotny wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 października 2019 r. w sprawie K. Dziubak, J. Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, sygn. akt C-260/18, publ. <http://curia.europa.eu>. W orzeczeniu tym Trybunał wyjaśnił, że 1) Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. 2) Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że z jednej strony skutki dla sytuacji konsumenta wynikające z unieważnienia całości umowy, takie jak te, o których mowa w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 r., Kásler i Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282), należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, a z drugiej strony, do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie. 3) Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę. 4) Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie utrzymaniu w umowie nieuczciwych warunków, jeżeli ich usunięcie prowadziło do unieważnienia tej umowy, a sąd stoi na stanowisku, że takie unieważnienie wywołałoby niekorzystne skutki dla konsumenta, gdyby ten ostatni nie wyraził zgody na takie utrzymanie w mocy.

Uwzględniając ten pogląd, kolejnym etapem musi być rozstrzygnięcie, czy bez zakwestionowanych klauzul umowa może nadal wiązać strony. Na tak postawione pytanie należy, zdaniem sądu, odpowiedzieć przecząco. Wszak po usunięciu mechanizmu przeliczania nie da się w ogóle ustalić wysokości zobowiązania odnoszącego się do świadczenia głównego z umowy kredytu. Z kolei w powołanym wyżej wyroku TSUE sprawie K. Dziubak, J. Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, Trybunał wyjaśnił, że nie ma możliwości zastąpienia luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym. Uwzględniając zatem, że po usunięciu zakwestionowanych postanowień z umowy kredytu pomiędzy stronami, umowa nie może w dalszym ciągu funkcjonować, należało jeszcze uwzględnić stanowisko konsumentów – powodów. W rozpoznawanym przypadku powodowie, pouczeni o potencjalnych niekorzystnych skutkach upadku umowy, na rozprawie w dniu 1 grudnia 2022 r. oświadczyli stanowczo, że chcą nieważności umowy i rozumieją konsekwencje powyższego. W tej sytuacji należało przyjąć, że obie umowy są nieważne, zatem nie istnieje stosunek prawny z nich wynikający.

Skutkiem nieważności umowy jest konieczność zwrotu przez pozwanego Banku spełnionych przez powodów świadczeń - zgodnie z art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z art. 410 § 2 k.c., świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca

do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W niniejszym przypadku, z uwagi na nieważność umowy kredytu, środki finansowe wpłacone przez powodów stronie pozwanej, tytułem spłaty rat kredytu uznać należy za świadczenie nienależne.

Na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. strona pozwana jest więc zobowiązana do zwrotu powodom wszelkich kwot świadczonych przez nich tytułem spłaty rat kredytu, zarówno w złotych, jak i w frankach szwajcarskich. Z przedłożonych przez powodów dokumentów dotyczących historii spłaty kredytu wynika, że pozwany Bank winien zwrócić powodom kwoty żądane w pozwie. Uwzględniając pogląd TSUE wyrażony w sprawie K. Dziubak, J. Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, należy dojść do wniosku, że roszczenie stało się wymagalne dopiero z chwilą stanowczego oświadczenia konsumentów o wyrażeniu zgody na nieważność całej umowy (po uprzednim pouczeniu przez sąd o możliwych negatywnych konsekwencjach wyroku). Oświadczenie to zostało złożone na rozprawie w dniu 1 grudnia 2022 r. Z tą chwilą dopiero odpadła podstawa świadczenia, o której mowa w art. 410 § 2 k.c.. Od dnia następnego zatem należą się powodom odsetki ustawowe za opóźnienie z mocy art. 481 § 1 i 2 k.c. Sąd zasądził więc od strony pozwanej na rzecz powodów kwoty wskazane w sentencji wyroku, oddalając żądanie odsetek za okres wcześniejszy. Taki pogląd wyraził też Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. akt III CZP 11/20, publ. OSNC 2021/6/40). Z uwagi na pozostawanie w ustroju wspólności majątkowej przez powodów, zasądzone dochodzone roszczenia do ich niepodzielnej ręki.

O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z art. 100 zd. 2 k.p.c., bowiem powodowie ulegli jedynie w nieznacznej części swych żądań (co do odsetek). Na zasądzone koszty złożyły się: opłaty od pozwu w kwocie po 1000 zł, wynagrodzenie dla profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego w kwocie 10.800 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2018, poz. 265 ze zm.) oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictw w kwotach po 17 zł.

[sędzia del. M. Siemieniec]

Z/

1. odnotować uzasadnienie;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. pozwanego;
3. kal. 14 dni

dnia 2 stycznia 2023 r. sędzia: